

ADVIESNOTA

Onderwerp Bestuurlijke opdracht: Verkenning van de GR DG&J naar een bijdrage voor het verminderen van financiële problematiek gemeenten

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Het dagelijks bestuur stelt u het volgende voor:

Ontwerpbesluit

- In te stemmen de bestuursopdracht te verstrekken aan DG&J: Verkenning naar een bijdrage van de GR DG&J aan het verminderen van de financiële problematiek van deelnemende gemeenten;
- In te stemmen met bijgevoegde aanbiedingsbrief waarmee uw colleges worden geïnformeerd over de bestuursopdracht;
- In te stemmen met te maken kosten van incidentele, externe inhuur a € 60.000,- waarvoor in de 1^e burap 2024 aan het AB het dekkingsvoorstel wordt voorgelegd.

Kern van de zaak

Aanleiding

Gemeenten staan voor financiële uitdagingen, met name vanaf 2026, onder andere door 'het financieel ravijn' dat veroorzaakt wordt door de landelijke wijziging in financieringssystematiek voor gemeenten.

Binnen de 10 deelnemende gemeenten van onze GR verschilt de grootte en het tijdspad van deze uitdagingen op lokaal gemeentelijk niveau. Het sociaal domein is een aanzienlijke post binnen de gemeentelijke begrotingen. Daaruit komt bij gemeentesecretarissen de gedachte voort de GR DG&J en de zeven gemeenten van de GR Sociaal te vragen in kaart te brengen wat zij kunnen bijdragen aan het verkleinen van deze financiële uitdagingen. Dit is overgenomen door het DB van de GR DG&J en leidt tot een bestuursopdracht.

Context

Behalve bovengenoemde wijziging in de financieringssystematiek zijn ook andere ontwikkelingen relevant voor de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten: De vraag naar jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning is de afgelopen jaren sterk gestegen. Demografische ontwikkelingen maken dat naar verwachting de vraag zal blijven stijgen komende jaren.

Daarnaast staan de ontwikkelingen op het gebied van (mondiale) economie - met inflatie als gevolg - en arbeidsmarkt niet stil.

De stijging in de vraag, de tekorten op de arbeidsmarkt en de stijging van de kostprijzen in relatie tot het (incidentele) budget dat gemeenten ontvangen van het Rijk, maakt dat we afstemmen op een situatie waarin gemeenten mogelijk niet alle huidige ondersteuning en hulp meer kunnen bieden aan inwoners.

De bestuurlijke uitdaging voor de komende jaren is om in tijden van toenemende schaarste aan mensen en middelen de juiste ondersteuning te kunnen bieden aan de kwetsbare inwoners. Slimmer omgaan met de beschikbare middelen en arbeidskrachten is een must. Complicerend is; oplossingen vragen soms een langere aanlooptijd en zullen pas later effect hebben en oplossingen zijn veelal niet alleen in de hand van DG&J, maar een samenspel is nodig tussen de gemeenten regionaal en DG&J, of tussen DG&J en andere partners.

Doel

De doelstelling van deze opdracht is met tijd- en impactscenario's in kaart brengen van mogelijkheden die de GR DG&J ziet om bij te dragen aan het beheersbaar houden van de financiële positie van gemeenten.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten zijn:

1. Inzichtelijk maken van de omvang van de uitdagingen per gemeente op het gebied van structurele en incidentiele financiën en demografische ontwikkelingen en wanneer deze zich voordoet. Hierdoor wordt inzichtelijk gemaakt voor het bestuur voor welk vraagstuk een antwoord wordt gezocht.
2. Een keuzepalet aan maatregelen, inclusief tijdspad zowel voor besluitvormig als effecten en randvoorwaarden. Doorgerekend wanneer mogelijk, eventueel aan de hand van scenario's, middels de knoppen;
  - o Beleid
  - o Bedrijfsvoering/efficiencyvoordelen
  - o Inkoop
  - o Innovatie
3. Een advies aan het AB van de GR DG&J.

Samenhang

Aan het AB van de GR Sociaal wordt eenzelfde opdracht voorgelegd voor de SDD. Beide opdrachten worden in samenhang opgepakt voor de zeven deelnemende gemeenten aan de beide GR'en. Aan de overige drie deelnemende gemeenten van DG&J wordt voorgesteld aan te sluiten op de samenhangende structuur omwille van de tijdsdruk, hiermee wordt projectinzet beperkt. Het is de bedoeling om ook kansen voor samenwerking tussen de GR'en te onderzoeken.

Verschillende gemeenten zijn zelf aan de slag met het eigen financiële vraagstuk. De output uit deze bestuursopdracht kan hiervoor input leveren.

Veel van de taken van de DG&J kennen een overlap of snijvlak met (meervoudig) lokale taken. Voorwaarde voor de uitvoering van deze opdracht is dat de gemeenten deze samenloop erkennen en eventuele voorstellen (op regionale schaal) analyseren en doorrekenen.

Scope

- Het gaat om een afgebakende opdracht, gericht op de taakvelden van de GR DG&J zoals vastgelegd in de GR tekst, al dan niet in relatie tot het regionale beleid en/of eventuele lokale beleidsinvulling;
- Namens de zeven gemeenten van de GR Sociaal zal eenzelfde opdracht worden verstrekt;
- De taken van DG&J raken veel andere beleidsterreinen. Aanpalende domeinen zijn wonen, openbare orde en veiligheid etc. De uitwerking van mogelijkheden in deze aanpalende domeinen vallen niet binnen de scope van de opdracht;
- De knop beleidskeuzes maakt duidelijk dat deze opgave uitsluitend kan worden uitgevoerd in een samenwerking tussen de gemeenschappelijke regelingen en de individuele en/of het regionale samenspel van gemeenten;
- In het (recente) verleden genomen beslissingen in herijking van beleid worden niet als belemmering gezien. Indien gewenst kunnen deze aangepast worden.

Randvoorwaarden

- Het ontwikkelen van een overzicht van de uitdaging per gemeente wordt door gemeenten opgeleverd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het RCO en financieel adviseurs van gemeenten. Gemeentesecretarissen zijn hierover geïnformeerd door de secretaris van DG&J en via ONS-D;
- Besluitvorming over maatregelen vindt plaats in het daartoe bevoegde orgaan / de daartoe bevoegde organen. Dit kan betekenen dat op meerdere plekken een besluit genomen moet worden. Dit heeft consequenties voor het te volgen tempo; Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doorlopen van de besluitvormingsroute wanneer de beslissingsbevoegdheid lokaal of meervoudig lokaal ligt. De GR DG&J is verantwoordelijk voor de besluitvorming wanneer de beslissingsbevoegdheid louter de DG&J aangaat.

Inrichting projectorganisatie

Deze opdracht vraagt mede gezien het korte tijdsplan een behoorlijke inzet. Dit geldt ook voor dezelfde opdracht aan GR Sociaal. Aan beide organisaties is gevraagd een inschatting te maken de haalbaarheid en wat er nodig is om te kunnen voldoen aan deze opdracht en een plan van aanpak op te leveren aan de stuurgroep.

Vanuit de DB's vanuit beide GR'en wordt via een bestuurlijke stuurgroep (Joanne Blaak-van de Lagemaat vanuit GR DG&J en Ronald de Meij vanuit de GR Sociaal) gestuurd op de voortgang van de uitvoering van de bestuurlijke opdracht en wordt afgestemd over dwarsverbanden en verloop van beide opdrachten.

De deelnemende gemeenten organiseren projectcapaciteit ten behoeve van het opleveren van de deelresultaten. Vanuit de projectleiding worden deelnemers vanuit het RCO en de financieel adviseurs en waar nodig de gremia met beleidsadviseurs en /of ambtelijke leiding van de deelnemende gemeenten actief bevroegd.

Voor DG&J is ter ondersteuning aan de projectleiding externe inhuur benodigd voor het opstellen van analyses en rapportage. Hiervoor is binnen de GR geen personele capaciteit aanwezig. De kosten van externe inhuur worden voor de GR DG&J geraamd op € 60.000, waarvoor in de 1e burap 2024 aan het AB een dekkingsvoorstel wordt voorgelegd.

Tijdpad

- Opleveren inzicht uitdaging per gemeente: Maart 2024;
- Opleveren inzicht laaghangend fruit / bovenwettelijke taken: Maart 2024;
- Opleveren overzicht knoppen / scenario's: Zomer 2024.

Argumenten

De bestuurlijke opdracht helpt omgaan met financiële uitdagingen

Deze opdracht geeft inzicht in mogelijkheden voor individuele gemeenten en de regio om tot keuzes te komen om de financiële situatie richting 2026 en verder te beheersen middels de inzet van de GR sociaal en DG&J.

De bestuurlijke opdracht helpt op lange termijn omgaan met toenemende schaarste

De bestuurlijke uitdaging voor de komende jaren is om in tijden van toenemende schaarste aan mensen en middelen de juiste ondersteuning te kunnen bieden aan de kwetsbare inwoners in ons verzorgingsgebied die dit nodig hebben. Slimmer omgaan met de beschikbare middelen en arbeidskrachten is een must.

Kanttekeningen en risico's

De financiële druk van lokale gemeenten staat op spanning met deze GR-opdracht

Het gaat bij deze bestuursopdracht om het verkrijgen van inzicht aan welke knoppen te draaien zijn vanuit het perspectief van de GR DG&J. Het nemen van besluiten hierover is een bevoegdheid van het bestuur van DG&J wanneer het de taken van de GR betreft, dan wel het lokale bestuur wanneer het de dienstverlening betreft welke overeen is gekomen tussen de DG&J en een gemeente. Het afwenden van financiële problematiek van individuele gemeenten op korte termijn is de eigen verantwoordelijkheid van colleges. Deze opdracht kan hiertoe input leveren en draagt in die zin bij aan de oplossingsrichtingen. Er is echter wel een spanningsveld voor wel of niet kiezen voor verschraken van dienstverlening in relatie tot de verschillen in omvang van de taakstelling tussen de individuele gemeenten.

Deze opdracht vraagt ambtelijke capaciteit in een al drukke periode voor DG&J

Het betreft een ambitieuze opdracht die in een drukke periode van het opstellen van de reguliere begroting en jaarrekening en de eerder vastgestelde opdracht Meerjarenbeleidsplan een forse druk legt op de directie, medewerkers vanuit beleidsteams en de financiële kolom. Dit wordt (deels) ondervangen door externe inhuur voor analyse en rapportage en het strak sturen op de scope van de opdracht en governance. Waar de uitvoering impact heeft op de lopende werkzaamheden wordt afstemming gezocht met het DB van DG&J.

Kosten, baten en dekking

De kosten van incidentele, externe inhuur worden voor de GR DG&J geraamd op € 60.000, waarvoor in de 1^e burap 2024 aan het AB het dekkingsvoorstel wordt voorgelegd.

Communicatie

Uw colleges worden geïnformeerd over deze bestuursopdracht middels bijgevoegde aanbiedingsbrief.